

§ 8 Strategi för en äldrevänlig stad

Dnr 3.3-407/2017

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag ”Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program”.
2. Äldrenämnden överlämnar strategin till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-10-30.

Enligt Världshälso-organisationen (WHO) kommer den åldrande befolkningen att ställa nya krav på samhällsorganisation, bl.a. genom att skapa ”äldrevänliga städer”.

Stockholms stad var i december 2015 med och grundade the European Covenant on Demographic Change, ett nätverk som syftar till att främja äldrevänliga städer inom Europa.

I stadens budget 2017 har äldrenämnden fått i uppdrag att ta fram ett långsiktigt program kring framtidens äldreomsorg. Vid senare precisering av uppdraget, har detta utvecklats till att ta fram ett underlag till ett program för en ”Äldrevänlig stad”. Arbetet ska således gälla alla äldre, oavsett om de har äldreomsorg eller inte.

Förvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag ”Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program”, bilaga 1. Rapporten ger en beskrivning av vad som kan utgöra en äldrevänlig stad i stadens lokala kontext samt det fortsatta arbetet, där samverkan mellan olika aktörer och en aktiv involvering av stadens äldre är centralt.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V), ledamoten Bo Hansson m.fl. (S) och ledamoten Christopher Ödmann m.fl. (MP) yrkar bifall till

förvaltningens förslag till beslut med instämmande av ersättaryttrande från Erik Vallström (Fi).

Vice ordföranden Sofia Modigh (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L) yrkar bifall till ett gemensamt förslag till beslut med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C).

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag till beslut som stödjdes av (V), (S) och (MP) med instämmande av ersättaryttrande från (Fi) och ett gemensamt förslag till beslut från (KD), (M) och (L) med instämmande av ersättaryttrande från (C).

Ordföranden ställer förslagen till beslut mot varandra och finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag som stöddes av (V), (S) och (MP) med instämmande av ersättaryttrande från (Fi).

Reservation från (KD, (M) och (L) med instämmande av ersättaryttrande från (C):

Vice ordföranden Sofia Modigh (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L) med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för gemensamt förslag till beslut enligt följande:

”Vi yrkar gemensamt att:

1. Äldrenämnden godkänner i huvudsak förvaltningens förslag ”Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program”.
2. Äldrenämnden överlämnar strategin till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.
3. Äldrenämnden uppdrar åt förvaltningen att bedriva det fortsatta arbetet med strategin i enlighet med vad som nedan anförs.
4. Äldrenämnden uppdrar åt förvaltningen att återuppta arbetet med ett program för framtidens äldreomsorg, i enlighet med uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2017.
5. Därutöver anförs följande:

Alla stockholmare ska kunna åldras med frihet, självbestämmande och värdighet. Äldre ska respekteras för sin individualitet och sina

livsval. Möjligheten att påverka sitt eget liv ska inte försämrats bara för att man blir gammal.

I sin budget för 2017 skrev majoriteten följande: ”De stora behoven ställer fortsatta krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna och krav på samordning av äldrenämnden. För att säkra långsiktighet och stabilitet i arbetet ska äldrenämnden under 2017 ta fram ett program för framtidens äldreomsorg.”

Enligt förvaltningens tjänsteutlåtande har ”detta utvecklats till att ta fram ett underlag till ett program för en ”Äldrevänlig stad”. Arbetet ska således gälla alla äldre, oavsett om de har äldreomsorg eller inte.”

Det föreliggande dokumentet utgör, som förvaltningen anför, ett underlag till en strategi för en äldrevänlig stad, inte en färdig strategi. Men med reservation för att vi inte känner till exakt vad strategin kommer att innehålla finns det utifrån förevarande ärende skäl att anta att den kommer att vara väsentligen annorlunda än ”ett program för framtidens äldreomsorg”. De fokusområden som lyfts i underlaget och som utgår från WHO:s definitioner på en äldrevänlig stad berör knappt omsorgssidan.

Begreppet ”program för framtidens äldreomsorg” leder tankarna till ett genomtänkt och sammanhållet program för stadens äldreomsorg, där förebyggande verksamhet, hemtjänst, boende, hemsjukvård och även samverkan med landstinget finns som naturliga och sammanhållande delar. Det ter sig inte sannolikt att detta kommer att vara fokus för strategin för en äldrevänlig stad.

Idén att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad är lovvärd. Staden behöver bli bättre anpassad för alla äldre, såväl de som har äldreomsorg som de som inte har det. Livsvillkoren för alla äldre – även dem som inte har äldreomsorg - behöver uppmärksammas mer.

Att ta fram en strategi för en äldrevänlig stad står inte i konflikt med, men kan heller inte ersätta, ett program för framtidens äldreomsorg. Därför bör arbetet med ett sådant program återupptas. Ett sådant program kan innebära en mer sammanhållen omsorgskedja och långsiktig planering för hur vi ska hantera en ökande åldrande befolkning.

Angående underlaget och det kommande arbetet har vi följande specifika synpunkter:

Vi vill betona vikten av att involvera fler äldre i arbetet med strategin och inte minst nå äldre i de stadsdelar där färre äldre engagerar sig i traditionella pensionärsorganisationer. Även om den workshop som anordnades med äldre innehöll för få deltagare för att några mer omfattande slutsatser ska kunna dras så bekräftar ändå resultaten att trygga och anpassade bostäder och en bra äldreomsorg är viktiga frågor för många äldre. Detta understryker betydelsen av att dessa perspektiv inte tappas ur sikte.

Frågan om samverkan med landstinget saknas i princip helt. Detta ter sig svårbegripligt, i synnerhet eftersom landstingets ansvarsområden sjukvård och kollektivtrafik är avgörande för en värdig och bra ålderdom. Även om staden inte har rådighet över dessa områden måste arbetet med en äldrevänlig stad självklart innefatta dialog och samverkan med landstinget.

Analysen av inkomstfördelning är tunn och måste kompletteras med uppgifter som inte finns i hållbarhetskommisionens rapporter. En fråga som är av avgörande betydelse för många personer när de tänker på sitt åldrande är pensionerna. Pensionerna – förvisso en statlig fråga - påverkar naturligtvis frågan om vilken levnadsstandard, service osv som man kan rimligtvis förvänta sig som äldre oavsett inkomst, och vad som bör kunna variera utifrån betalningsförmåga.

Underlaget refererar till statliga utredningar som SOU 2008:113, SOU 2015:85 och SOU 2017:21. Det är förvånande att man inte refererar till Ds 2017:12 som ju innehåller skarpa förslag inom såväl boende som hemtjänst.

Anhörigperspektivet saknas helt, vilket också är förvånande med tanke på att många av de anhöriga själva är äldre. Det är anmärkningsvärt att situationen för kvinnor som utför informell omsorg åt personer *utanför* det egna hushållet tas upp men inte situationen för dem som vårdar anhöriga. Inte minst med tanke på att det finns en stark jämställdhetsaspekt på de anhörigas situation borde denna aspekt ha lyfts fram tydligare.

Arbetet mot åldersdiskriminering är viktigt för en äldrevänlig stad. Det är också något som de äldre själva lyfter fram i workshopen. Trots en mycket ambitiös retorik från majoritetens sida i frågor

som rör diskriminering och mänskliga rättigheter konstaterar vi att stadens faktiska arbete mot åldersdiskriminering inte är särskilt omfattande. Staden måste bland annat öka möjligheterna för äldre arbetstagare att stanna kvar i arbetslivet.

En fråga som också påverkar de äldres förmåga och vilja att stanna kvar i arbetslivet längre är de ekonomiska incitamenten. Att höja skatterna för äldre som arbetar, som regeringen och majoriteten har gjort, bidrar knappast till en stad där äldre arbetstagare känner sig välkomna och uppskattade. I en äldrevänlig stad är det givetvis också lätt för äldre att starta och driva företag.

I underlaget anges det: ”Deltagarna förmedlade en osäkerhet kring om de verkligen kommer att få hjälp den dag de behöver det.” Det visar på behovet av att en äldrevänlig stad kan garantera att äldre får den hjälp de behöver. Det här är centrala frågor för en äldrevänlig stad som inte får förbises till förmån för mer abstrakta och symboliska fokusområden.

Punkten 1c om framtagande av program framstår som central, i ljuset av att föreliggande dokument endast är ett underlag. Då är det märkligt att beskrivningen av den kommande processen är mycket tunn. Vi hade förväntat oss en tydligare färdplan framåt.

Vi upprepar vikten av att även äldre som inte nås av traditionella former av intressepolitisk påverkan kan göra sin röst hörd. Det arbete med lokala utvecklingsplaner och medborgarbudget som majoriteten har bedrivit inom andra områden riskerar dock att bli en övning i symbolpolitik och falska förespeglingar snarare än verklig påverkan.

Det är något anmärkningsvärt att rubriken ”involvering av yrkesaktörer” huvudsakligen handlar om kommunikation nedåt, och inte om själva framtagandet av programmet. Den professionsworkshop som förvaltningen anordnade involverade endast deltagare från äldreomsorgen, trots att strategiarbetet har ett brett anslag där frågor som rör den fysiska stadsmiljön tar stor plats. För att ambitionerna om en äldrevänlig stad ska kunna förverkligas måste arbetet med strategin inte bara förankras hos, utan också tas fram av den samlade kompetens som finns i staden.”

§ 9 Strategi för upphandling av larm/trygghetsskapande teknik till vård- och omsorgsboenden

Dnr 3.3-661/2017

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande avseende strategi för upphandling under 2017-2018 av larm/trygghetsskapande teknik på vård- och omsorgsboenden.
2. Äldrenämnden föreslår att respektive stadsdelsnämnd ansvarar för upphandling av trygghetsskapande teknik på vård- och omsorgsboenden.
3. Äldrenämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-10-21.

I budget för 2016 fick äldrenämnden i uppdrag att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnder, Micasa och servicenämnden fastlägga en strategi för upphandling av trygghetslarm (trygghetsskapande teknik) i särskilt boende. En kartläggning som genomförts visade att några stadsdelsnämnder hade ett omedelbart behov av nya larm och upphandling påbörjades därför under våren 2017. För de stadsdelsnämnder som har möjlighet att avvakta föreslås en mer långsiktig lösning med funktionsupphandlingar. Detta innebär ett upphandlingsförfarande som identifierar en funktionalitet, trygghet, som bygger på integration av flera tekniska lösningar. Funktionaliteten specificeras utifrån brukarens behov och valmöjligheter samt verksamhetens krav på säkerhet och processtöd.

Strategin kräver en tät samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna, som har verksamhetsansvaret, äldreförvaltningen som har ansvar